

ПЕТРУК О.Ю.

студентка 4-го курсу екологічного факультету Житомирського національного агроекологічного університету, м. Житомир

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Сільське господарство є одним із найважливіших секторів народного господарства України, тут зосереджено близько 30% основних виробничих фондів, працює майже третина загальної чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві та виробляється третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу. Продукція АПК є однією з основних статей експорту. Порівняльні переваги української економіки зосереджуються головним чином у сільському господарстві. За оцінками експертів, Україна належить до числа країн із найвищим рейтингом щодо потенціальних можливостей у сільському господарстві.

Дану тему у своїх працях досліджували такі науковці, як: В.З. Янчук, В.М. Гайворонський, В.П. Жушман, В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк, Ю.М. Крупка, В.І. Семчик, О.О. Погрібний та інші.

Державно-правове регулювання сільського господарства здійснюється на засадах, передбачених Конституцією України, Господарським Кодексом України, Законами України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», «Про державну підтримку сільського господарства України», іншими нормативно-правовими актами аграрного законодавства, а також нормами законодавства, яким регулюється діяльність органів державного управління та контролю в цілому.

Напрями державного регулювання безпосередньо залежать від особливостей сільськогосподарського виробництва, його сезонності, впливу природно-кліматичних умов і, як наслідок, високого характеру ризику такого виду діяльності, його збитковості, низької інвестиційної привабливості, що, в свою чергу, вимагає здійснення постійної державної підтримки суб'єктів господарювання в цій галузі.

Існує декілька основних напрямів участі держави в регулюванні аграрних відносин, а саме: реалізація аграрної реформи, визначення особливих умов участі сільськогосподарських підприємств у фінансових відносинах, у тому числі оподаткуванні, і заходи державної підтримки учасників сільськогосподарського виробництва; державне регулювання окремих видів сільськогосподарської діяльності, зокрема рослинництва, тваринництва тощо; особливості використання земель сільськогосподарського призначення; формування ринкових відносин на договірних засадах, зокрема шляхом укладення договорів купівлі-продажу, контрактації, поставки сільськогосподарської продукції.

Державне регулювання аграрного сектору економіки має свої загальні і спеціальні принципи. Перші передбачені Конституцією України, яка гарантує право власності Українського народу на землю, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України (ст. 13); право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41); право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом (ст. 42) тощо [1].

Збільшення масштабів і ускладнення сільськогосподарського виробництва, якісні зрушення в економіці, і докорінні зміни в організації сільського господарства викликають потребу в системному, комплексному аналізі діяльності державного апарату управління цією сферою. Тому важливо досліджувати суть регулювання нею, розкрити його форми й методи.

Правові акти органів держави спрямовані на удосконалення організації і діяльності галузевого апарата, поліпшення планування, морального і матеріального стимулювання роботи працівників сільського господарства; впровадження в сільськогосподарське виробництво досягнень науки, економічних стимулів господарювання; якнайефективніше використання матеріально-технічних і фінансових засобів; зміцнення законності. За допомогою правових актів визначається порядок здійснення господарської діяльності суб'єктів сільськогосподарського виробництва; основи їхнього правового становища; режим земель сільськогосподарського призначення [2]. Усі методи державного регулювання сільським господарством традиційно поділяються на загальні і спеціальні. До загальних варто віднести економічні й адміністративні. Вони реалізуються на всіх рівнях державного регулювання, спрямовані безпосередньо на виробництво сільськогосподарської продукції, можуть застосовуватися до кожного об'єкта управління.

Спеціальні методи є складовою загальних методів, що їх конкретизують загальні методи, і разом з іншими методами сприяють здійсненню загального регулювання сільського господарства. Найважливішим серед методів державного регулювання сільського господарства є: переконання, дозволення, метод прямих вказівок, адміністративний, економічний, метод рекомендацій [3]. Одним із основних методів державного регулювання сільського господарства є й ціноутворення. Держава розробляє і доводить до сільськогосподарських товаровиробників орієнтовні закупівельні ціни і порядок закупівель та розрахунків за зерно й іншу продукцію щорічно. Відбувається поетапний перехід до паритетних закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію, що реалізується за державним контрактом і державним замовленням. Норми прибутку мають забезпечувати сільськогосподарським виробникам оптимальні умови для розширеного відтворення та узгоджуватися із платоспроможним попитом населення [4].

Підсумовуючи викладене вище, варто відзначити, що в державному регулюванні виробничо-господарської діяльності сільського господарства є низка проблем. Грошові кошти держбюджету, що спрямовуються на розвиток сільського господарства, не повністю відповідають тим вимогам, які ставляться перед ним. За цих умов дуже складно сформувати необхідні фінансові ресурси для налагодження нормального процесу виробництва як в сільському господарстві, так і в інших галузях народного господарства. Тому без бюджетного регулювання і контролю за суб'єктами господарювання, подальшого здійснення реформ аграрний сектор не може ефективно розвиватися [5].

Актуальним сьогодні є питання про необхідність підвищення та забезпечення ефективності бюджетного регулювання розвитку українського агропромислового комплексу. Оскільки лише воно в змозі забезпечити поповнення обігових коштів сільськогосподарських товаровиробників, підвищити рівень їхньої платоспроможності, сприятиме зростанню інвестиційної привабливості агропідприємств і дасть їм змогу бути позичальниками на ринку кредитних ресурсів та отримувати довгострокові кредити для технічного оснащення виробництва. Необхідна лише воля владних структур. Це дало б можливість ефективніше вибрати шляхи для виходу АПК України з кризи й уникати тих фінансових збитків, що мали місце за період аграрної реформи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30.
2. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України: Навчально-практичний посібник. Видання четверте. — Х.: ТОВ «Одісей», 2007. -736 с.
3. Єрмоленко В. М., Гафурова О. В., Гребенюк М. В. Аграрне право України: підручник // за заг. ред. В. М. Єрмоленка. — К.: Юрінком Інтер, 2010. - 608с.
4. Погрібний О. О. Аграрне право України: Підручник — К.: Істина, 2004. -448 с.
5. Семчик В.І. Організаційно-правові питання аграрної реформи в Україні: Монографія // К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. - 280 с.